

5. Якубова Ш., Юсупова Ф. Применение креативной инновационной технологии в высших учебных заведениях. «Вопросы инновационного развития науки, образования и техники» Международная научно – практическая онлайн конференция. - Андижон: 2022 йил 12 апрель.

6. Якубова Ш., Юсупова Ф. Применение АКТ и креативных технологий для студентов технических специальностей. Ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullarni joriy etishda ta'lim sifatini boshqarish myammolari mavzusidagi Xalqaro ilmiy – amaliy anjuman materiallari. -Qo'qon: 20.05.2022.

REZYUME. Maqolada ijodiy (kreativ) masalalarini yechish nazariyasining asosiy qoidalarini tahlil etilgan bo'lib, bu qoidalar ob'ektiv qonuniyatlar asosida rivojlanishi ko'rsatib berilgan, ularni texnologiyalar rivojlanishi tarixidagi ilmiy va texnik ma'lumotlarni o'rganish natijasida aniqlanishi ko'rsatib berilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье рассмотрены основные теоретические положения теории решения изобретательских задач являющиеся утверждением, что технические системы развиваются по объективным, познаваемым законам, которые выявляются путем изучения больших массивов научно-технической информации в истории техники.

SUMMARY. The article considers the main theoretical provisions of the theory of inventive problem solving, which is the statement that technical systems develop according to objective, cognizable laws, which are revealed by studying large amounts of scientific and technical information and the history of technology, non-standard tasks are considered as creative tasks, with partially algorithmic solution.

ХАРБИЙ АУДИТОРИЯГА ИНГЛИЗ ТИЛИДА SCHWA /ə/ ТОВУШНИИ ЗАМОНАВИЙ УСУЛЛАР ОРҚАЛИ ЎҚИТИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ

Н.Н.Раджабов – филология фанлари бўйича фалсафа доктори, доцент

ЎР Жамоат хавфсизлиги университети

Таянч сўзлар: товуш, харф, Schwa товуши, нейтрал /ə/ унлиси, урғу, урғули бўғин, урғусиз бўғин.

Ключевые слова: звук, буква, звук Schwa, нейтральный /ə/ гласный, ударение, ударный слог, безударный слог.

Key words: sound, letter, Schwa sound, neutral / a / vowel, accent, accented syllable, unstressed syllable.

Кириш. Инглиз адабий тили вокализм тизими мураккаб характерга эга бўлиб, урғули ҳолатда 19 та фонемани, урғусиз ҳолатда 20 та фонемани ўз ичига олади. Унли фонемаларни урғули ва урғусиз ҳолатда сон жиҳатдан фарқланиши инглиз тили вокализм тизимини *урғули вокализм* ва *урғусиз вокализм* каби икки кичик тизимга ажратиб тадқиқ қилишни тақозо қилади. Инглиз тилида унлилар урғусиз ҳолатда *тўлиқ, ярим кучсиз* ва *кучсиз* тарзда воқеланади. Унлиларнинг сифат ва миқдор белгилари кескин камайиши туфайли бошқа товушга ўзгариши, шунингдек, кам ҳолларда ўзининг сифат ва миқдор белгиларини у ёки бу даражада сақлаб қолиши [2:47-58] каби ҳолатлар урғусиз унлилар талаффузида номуайян ифодани (utterance) юзага келтиради. Бу эса урғусиз унлилар талаффузини ўқитишда ўзига хос қийинчиликларни келиб чиқишига сабаб бўлади. Мазкур қийинчиликлар, асосан, “Schwa” термини деб аталадиган нейтрал /ə/ унлисини талаффузини ўқитишда юзага келади.

Асосий қисм. “Schwa” сўзи яхуди тилидан олинган бўлиб [5:32-68], тилшуносликда бу термин махсус фонемани англатувчи рамзий белги (символ) номи сифатида қўлланилади. Инглиз тилида Schwa термини фақат урғусиз ҳолатда учрайдиган нейтрал /ə/ фонемасини ифодалайди. Нейтрал /ə/ унлиси доимий кучсиз талаффуз қилинса-да, уни мукамал ўзлаштириш ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан бирдек муҳим аҳамият касб этади. Д.Жоунз [4:89], Г.П.Торсуев [3:103-104], А.А.Абдуазизов [1:1-14], Н.Н.Раджабов [2: 47-58] каби тилшунослар нейтрал /ə/ унлисини назарий жиҳатдан тадқиқ қилиб, унинг сўздаги ўрни ҳамда ёндош товушлар таъсири, шунингдек, сўз асосига қўшилган баъзи суффиксларда юзага келадиган вариант ва вариацияларини ўрганишган. Кетерин Морлей, Шерлий Хюстон, Жим Скрайвенер, Стасиа Леви кабилар эса Schwa /ə/ товушини замонавий ўқитиш усуллари борасида изланиб, ўзига хос усуллари тақлиф қилганлар. Жумладан, Кетерин Морлей нейтрал /ə/ ни ўқитишда “Тез диктант” (Fast dictation) усулидан фойдаланиш ғоясини илгари суради [7]. Унга кўра, ўқитувчи яқинда ўрганилган тил материалларидан ташкил топган тўрт ёки бешта гапни талабаларга одатдаги талаффуз тезлигида диктант қилади, ҳоҳловчи бир талаба мазкур гапларни доскага; қолган талабалар дафтарларига ёзиб олади. Ўқитувчи дастлаб талабаларни жуфт-жуфт бўлиб, ёзган гапларини муҳокама қилишини ва хатоларини тузатишни, сўнгра доскада ёзилган гапларни тўғри ёки нотўғри ифодалангани борасида фикр билдиришларини сурайди. Доскада ёзилган гаплар юзасидан талабалар

фикрини тинглагач, ўқитувчи уларнинг назаридан четда қолган хатоларни тузатади. Талабалар шу намуна асосида ўзлари ёзган гапларни яна бир қарра текшириб олишади. Шундан сўнг ўқитувчи доскадаги гапларни талаффуз меъёрлари асосида ўқийди ва талабалардан талаффузига кўра қайси сўзлар урғу олиши, қайси сўзлар урғу олмаслиги, қайси сўзларда ҳам урғули, ҳам урғусиз бўғинлар мавжудлиги, урғули ва урғусиз бўғинлар талаффузи қандай фарқ қилаётгани тўғрисида бир нечта саволлар сурайди. Талабалар берилган саволларга имкон қадар жавоб беришга ҳаракат қилишади. Бу усул жараёнида саволларга берилган жавобларни ўқитувчи томонидан тузатилиши ёки тўлдирилиши, тўлдирилган жавобларни таҳлил қилиш ва уларнинг ҳар бирини мисоллар билан изоҳланиши орқали нейтрал /ə/ унлисининг талаффузи ўзлаштирилади.

Шерлий Хюстон нейтрал /ə/ унлиси ҳосил бўлишида нутқ органларининг деярли иштирок этмаслигини ҳисобга олиб, уни “Дангаса товуш” (“The Lazy Sound”) деб атади ва мазкур унлини ўқитишнинг “Нейтрал товуш билан ўқиладиган ҳарфлари тушириб қолдирилган сўзларни тўлдириш” (Word completion, with space for schwa representation), шунингдек, “Сўзлардаги нейтрал /ə/ товуши билан ўқиладиган ҳарфларни тағизга чизили орқали Schwa унлисини аниқлаш” (Find the schwa – highlighting it in words) каби усуллари тавсия қилади [9].

Жим Скрайвенер нейтрал /ə/ унлисини ўқитиш усулларида бири сифатида “Schwa унлили сўзлардан ташкил топган матнлар” (“De-schwaed texts”) усулини тақлиф қилади [8]. Унга кўра, ўқитувчи олдиндан уч - тўрт қатордан иборат кичик матн тайёрлайди. Матндаги сўзларда Schwa унлиси билан ўқиладиган ҳарфлар тушириб қолдирилади ва уларнинг ўрни уч нукта ёки чизикча билан кўрсатилади. Дарс жараёнида ўқитувчи мазкур матн намуналарини талабаларга тарқатиб, матнни ўқиш баробарида улар нукталар ўрнини Schwa унлиси билан ўқиладиган тегишли ҳарфлар билан тўлдириши, шунингдек, Schwa товуши ёзувда қайси унли ҳарфлар билан ифодаланаётганини аниқлаши лозимлигини тушунтиради. Талабалар бу машқни бажариш асосида Schwa товуши ёзувда турли унли ҳарфлар билан ифодаланганини мумкин эканлигини ўзлаштириб олади.

Стасиа Левининг фикрича, Schwa товушининг талаффузи етарлича ўрганилмаса, оғзаки мулоқотда инглиз тилини, хусусан, америка инглиз тили вариантини тушунишнинг иложи йўқ. Шу нуктаи назардан Стасиа Леви инглиз тилида гапириш

кўникмасини оширишга қаратилган ҳар қандай дарснинг асосидан *Schwa* товуши ва унинг қўлланишини ўргатиш ўрин олиши лозимлигини таъкидлайди. Стасиа Леви нейтрал /ə/ унлисини ўқитишнинг *Schwa* товушини талабаларга қисқача тушунтириш, *Schwa* товушининг қўлланишига доир мисоллар бериш, *Schwa* товуши ва унинг талаффузини ўзлаштириш учун тез талаффуз қилинган нутқ намуналарини тинглаш, таркибида *Schwa* товуши бор ва оғзаки нутқда кўп учрайдиган “How are you doing?”, “How do you do?”, “Nice day today, isn’t it?”, “Do you want to go to lunch?” каби жумлаларни ўргатиш ҳамда мазкур жумлалар иштирокида талабаларга диалоглар туздириш ва уларнинг талаффузини машқ қилдириш, *Schwa* товушининг қўлланиши ва талаффузига асосий эътиборини қаратган ҳолда матинни овоз чиқариб ўқиш каби усулларини илгари суради [6].

Юқорида келтирилган усуллардан кўриниб турибдики, *Schwa* товуши нафақат талаффузи, балки ёзувда ифодаланишидаги ўзига хослиги билан ҳам ажралиб туради. Шу нуқтаи назардан мазкур усуллар *Schwa* товушининг талаффузини унинг ёзувдаги ифодаси билан уйғун ҳолда ўқитишга йўналтирилган. Албатта, бу усуллардан фойдаланиш *Schwa* унлисини самарали ўқитишда яқиндан ёрдам беради. Бирок, қайд этилган усуллар асосида *Schwa* унлисини ўқитиш учун бу унлининг ўзига алоҳида дарс соатлари ажратишга тўғри келади. Олий ҳарбий ўқув юртларида эса чет тили фан дастурларига мувофиқ тил материалларини (Pronunciation, Vocabulary, Grammar) ўқитиш учун алоҳида соат кўзда тутилмаган. Мазкур ўқув юртларида чет тил материалларини (Pronunciation, Vocabulary, Grammar) ўқитиш тил кўникмалари (Reading, Writing, Listening, Speaking) билан уйғун ҳолда амалга оширилади. Бу эса ҳар бир Олий ҳарбий ўқув юрти чет тили, хусусан, инглиз тили ўқитувчисидан юқорида келтирилган усулларни мавжуд шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда қайта ишлаб чиқишни тақозо қилади. Шу нуқтаи назардан биз ҳам мазкур усулларнинг илғор ютуғи – *Schwa* товушининг талаффузини унинг ёзувдаги ифодаси билан бирга ўзлаштириш – ғоясини назарда тутган ҳолда *Schwa Spelling and Pronunciation (Schwa унлисининг ёзилиши ва талаффузи)* усулини ишлаб чиқдик ва уни дарс жараёнида қўллаб, самарали натижаларга эришдик. Бу усулга кўра, ўқитувчи инглиз тилидаги *Schwa* товуши талаффузи ва унинг ёзувдаги ифодасини ҳар бир дарсга мўлжалланган янги сўзлар асосида курсантларни қуйидаги савол-жавоблардан фойдаланиб мулоқот қилишга йўналтириш орқали ўқитади:

1-Жадвал. Савол-жавоб намуналари

	Саволлар (Questions)	Жавоблар (Answers)
1	Can you spell this word ...?	Yes, I can. This word is spelt as...
2	How is this word pronounced?	This word is pronounced as...
3	Can you identify the stressed and unstressed syllables of this word?	Yes, I can. The ... syllable is stressed and the ... syllable(s) is (are) unstressed.
4	Is there Schwa in this word?	Yes, there is Schwa in this word. The ... syllable

Адабиётлар

1. Абдуазизов А.А. О безударном вокализме английского языка. // Вопросы филологии. Вып.17, Сборник №1 ТГПИИЯ. – Т.: 1969. – С. 1-14.
2. Раджабов Н.Н. Инглиз ва ўзбек тилларида вокализм системасининг фонологик жиҳатдан чоғиштирма тадқиқи: филол. фан. 6-ча фалсафа д-ри дисс. – Тошкент: 2018. 170-б.
3. Торсуев Г.П. Фонетика английского языка. -М.: Изд-во лит-ры на иностр. языках, 1950. –С. 332.
4. Jones D. An Outline of English Phonetics. 9th ed. – Cambridge: Heffer, 1960. –P. 378.
5. Kelly G. How to teach Pronunciation. 8th Impress. – Malaysia: 2006. –P.164.
6. Levy S. The “Schwa” Sound and Common Phrases: You can’t speak American English without knowing The schwa sound/<https://busyteacher.org/22817-the-schwa-sound-phrases.html>

		ble(s) contains (contain) it (them).
5	What letter is the Schwa expressed with in this word?	The Schwa is expressed with the letter ... in this word.
6	Do you know the meaning of this word?	Yes, this word means ...

Мазкур савол-жавоб намунасини дарсда қўллаш учун ўқитувчи савол-жавоб намунасининг иккитадан нусхасини кўпайтиради ва олдиндан мавзуга оид янги сўзларнинг ҳар бирини ўқилиши (транскрипцияси) билан бирга алоҳида таркатма материал сифатида тайёрлайди. Дарс жараёнида курсантларни икки кичик гуруҳга ажратиб, ҳар бир кичик гуруҳга биттадан савол-жавоб намунаси нусхасини ва гуруҳ аъзоларининг ҳар бирига биттадан янги сўзларни таркатма материал сифатида таркатади. Савол-жавоб намунаси ҳамда тегишли янги сўзларнинг ўқилиши ва маъноси билан танишиш учун курсантларга уларнинг инглиз тилини билиш даражасидан келиб чиққан ҳолда уч дақиқадан ўн дақиқачага вақт берилади. Сўнгра ўқитувчи курсантларга навбат билан биринчи гуруҳ аъзоси иккинчи гуруҳнинг исталган аъзосини танлаши ва қўлидаги янги сўзни кўрсатган ҳолда савол намунасидаги саволларни бирма-бир сўрашини, жавоб бераётган курсант жавоб намунасидаги гапларнинг муносибини қўллаган ҳолда мулоқотга киришиши лозимлигини, биринчи жуфтликнинг мулоқоти тугагач, иккинчи гуруҳдан бир вакил биринчи гуруҳнинг исталган аъзосини танлаши ва худди биринчи жуфтлик сингари мулоқотга киришишини тушунтиради. Бу жараён ҳар икки гуруҳнинг охириги аъзолари мулоқотга киришгунига қадар давом этади. Ўқитувчи ҳар бир жуфтликнинг йўл қўйган камчилигини қайд этиб боради ва машқ сўнгида ҳар бир хато ёки камчиликлар юзасидан тегишли тушунча ва тавсиялар беради. Бу усулнинг аҳамиятли томони шундаки, уни ҳар гал дарсда қўлласа ҳам у ўзининг мазмун-моҳиятини йўқотмайди, яъни курсантларда “эски усул” сифатида зерикшиш уйғотмайди. Чунки бу усулнинг мақсади ўз ичига нафақат *Schwa* товуши талаффузи ва унинг ёзувдаги ифодасини ўқитишни, балки мавзуга оид янги сўзларни ҳам ўзлаштириш ва мустаҳкамлашни олади. Бу эса мазкур усулнинг ҳар дарсда ўзгача киёфада янгиланиб боришини тақозо қилади.

Хулоса. қилиб айтганда, Олий ҳарбий таълим муассасаларида инглиз тилидаги *Schwa* унлисини ўқитиш ўзига хос жиҳатлари билан ажралиб туради. Бу ҳолат дарс жараёнларида *Schwa* унлисини ўқитишнинг замонавий усулларини тўғридан-тўғри қўллашни эмас, балки мавжуд шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда ўқитишнинг ўзига хос усулини ишлаб чиқишни тақозо қилади. Шу нуқтаи назардан, *Schwa* унлисини *Schwa Spelling and Pronunciation (Schwa унлисининг ёзилиши ва талаффузи)* усули орқали ўқитиш муҳим аҳамиятга эга. Мазкур усул курсантларнинг *Schwa* унлиси талаффузини ва унинг ёзувдаги ифодасини, шунингдек, ҳар дарсга оид янги сўзларни самарали ўзлаштиришларида муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Шундай экан, ҳарбий аудиторияга *Schwa* унлисини *Schwa Spelling and Pronunciation (Schwa унлисининг ёзилиши ва талаффузи)* усулини қўллаган ҳолда ўқитиш мақсадга мувофиқ бўлади.

7. Morley C. Teaching the Schwa. British Council, Mexico // <https://www.teachingenglish.org.uk/article/teaching-schwa>

8. Scrivener J. Skills: teaching phonics: schwa/ <http://www.onestopenglish.com/methodology/teaching-tips/skills-work/skills-teaching-phonics-schwa/146619.article>

9. Shirley H. What is a Schwa and How to Teach It. – Australia, 2017 // <https://www.phonicshero.com/schwa/>

РЕЗЮМЕ. Мақола ҳарбий аудиторияга инглиз тилида Schwa /ə/ товушини замонавий усуллар орқали ўқитишнинг ўзига хос хусусиятларини таҳлил қилишга бағишланган. Унда Schwa /ə/ товушини ўқитишнинг бир неча замонавий усуллари ўрганилган ва уларни ҳарбий аудиторияда қўллашда ҳисобга олиниши лозим бўлган жиҳатлар очиқ берилган. Шунингдек, мақолада ҳарбий аудиторияга инглиз тилида Schwa /ə/ товушини ўқитишнинг ўзига хос усули ишлаб чиқилган. Бу усул “Schwa Spelling and Pronunciation” (Schwa унлисининг ёзилиши ва талаффузи) деб номланиб, унинг қай йўсинда қўлланилиши ва афзалликлари изоҳланган.

РЕЗЮМЕ. Статья посвящена анализу особенностей преподавания гласной Schwa /ə/ в английском языке для курсантов высших военных учебных заведений, используя современные методы. Автор исследует несколько современных методов обучения звуку Schwa /ə/ и раскрывает их аспекты, которые необходимо учитывать при использовании их обучении курсантов. В статье также разрабатывается особый способ преподавания гласной Schwa /ə/ в английском языке. Предложенный метод называется «Schwa Spelling and Pronunciation» (написание и произношение гласной Schwa), его применение и преимущества подробно описаны.

SUMMARY. The article is devoted to the analysis of the peculiarities of teaching English Schwa /ə/ to the military audience by modern methods. It explores several modern methods of teaching the Schwa /ə/ sound and reveals their aspects that need to be considered when using them in the military audience. The article also develops a special way of teaching English Schwa /ə/ to the military audience. The suggested method is called “Schwa Spelling and Pronunciation” and its application and advantages are explained in detail.

MADANIYAT VA SAN’AT SOHASIDA KREATIV TADBIRKORLIK FANI NAZARIYASI VA AMALIYOTINING SHAKLLANISHI

B.Sh.Salaydinov – katta o‘qituvchi

S.A.Gerasimov nomidagi Butunrossiya davlat kinematografiya universiteti (VGIK) Toshkent shahar filiali

A.N.Qolqanatov – magistrant

O‘zbekiston davlat san‘at va madaniyat instituti

Tayanch so‘zlar: tadbirkorlik, kreativlik, iqtisod, san‘at, menejment, faoliyat, biznes, madaniyat, imkoniyat, fan, nazariya.

Ключевые слова: предпринимательство, творчество, экономика, искусство, менеджмент, деятельность, бизнес, культура, возможности, наука, теория.

Key words: entrepreneurship, creativity, economics, art, management, activity, business, culture, opportunity, science, theory.

Ijodiy ishlab chiqarish sohasida mutaxassislarni tadbirkorlik bilan shug‘ullanishga o‘rgatib, soha iqtisodini xususiyashtirish orqali ijobiy rivojlanish ham Yangi O‘zbekistonning yangi strategiyasidir. Ayniqsa mazkur islohotlarning ta‘lim va tarbiya jaroyani bilan uzviy qorishib borayotgani yaxshi samara bermoqda. Avvalo, hozirgi islohotlarning amaliy natijadorligini oshirish, joylarda yangi tashabbuslarni ilgari surishda aholimizning xususan, yoshlarni yanada faol, tashabbuskor bo‘lishga da‘vat etishimiz lozim. “Ayni, paytda islohatchi bo‘lib maydonga chiqadigan, strategik fikr yuritadigan, bilim va malakali yangi avlod kadrlarni tarbiyalashimiz zarur”[1:23].

Albatta, Yangi O‘zbekistonda xalq boy bo‘lsa, davlat ham qudratli bo‘ladi tamoyili shakllandi. Bizning otabobolarimiz ham tadbirkorlikni kasbu-kor etib nafaqat Markaziy Osiyo balkim dunyo iqtisodi rivojiga katta hissa qo‘shganlar. Islomning asosiy manbayi – “Qur‘oni Karim”dir. Uning har bir oyati bandalarni poklikka, iymonga chorlaydi. Uning 293 oyati bevosita iqtisodiy tafakkurga bag‘ishlangan. “Qur‘oni Karim” insonlarni halol mehnat qilishga, tejamlil bo‘lishga, mehru shavqatga, halollikka undaydi. Shuningdek, u insonlarni barcha moddiy ne‘matlardan, resurslardan (erdan) unumli foydalanishga chorlagan. “Qur‘oni Karim”da har qanday iqtisodiy hisoblangan mulkchilik ham alohida e‘tibor berilgan. Islomda mulk tushunchasi, uning mohiyati odamlar qo‘lidagi boylik – bu Ollohning boyligi, odamlar esa faqat uning yerdagi boshqaruvchilari ekanligini tan olishdan iborat. Oldingi asrlarda yashab o‘tgan buyuk allomalarmizdan Imom Malik bin Anasa, Imom Ismoil al Buxoriy, Imom Muslim bin-Al Hajjoj, Imom Abu Davud-Abu Iso Termiziyning qoldirgan buyuk ilmiy meroslarda ham tadbirkorlikni barcha javhalarda rivojlantirish borasida qimmatbaho g‘oyalar ilgari surilgan[2,6]. Xususan, 3 ming yillik tarixga ega Zardushtiylk ta‘limotining asosi bo‘lmish “Avesto”da, musulmon olamining allomalari ta‘limotlari, jumladan “Naqshbandiya”, “Yassaviya”, “Kubroviya” ta‘limotlarida mujassamlashgan. Ayniqsa, “Naqshbandiya”ning “Dil ba yoru, dast ba kor”, ya‘ni “Diling Allohda, qo‘ling mehnatda bo‘lsin”, degan ta‘limot asoschisi Xoja Bahouddin Naqshbandiy kimxobga naqsh bog‘lashda tadbirkorlik mahoratini namoyish etib, halol mehnat bilan yashash zarurligini ibrat qilib ko‘rsatgan.

Ayrim manbalar uning mato to‘qiydigan do‘konlari borligiga ham ishora qiladi. Ko‘rinib turibdiki, Bahouddin Naqshband mashhur G‘arb iqtisodchi olimi xususan, Vilyam Pettidan 400 yil muqaddam mehnat insonlarning yashash manbayi ekanligini chuqur anglagan va amalda o‘z faoliyati doirasida isbot etgan [3:8].

Hozirga kelib madaniyat va san‘at sohasi mutaxassislari oldida kreativ tadbirkorlikning nazariy asoslarini yaratish va takomillashtirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ya‘ni shaxsning erkin rivojlanishida intellektual salohiyatini, hayotiy tajriba, kasbiy ko‘nikmalariga, tashkilotchilik omillariga ham bog‘liq bo‘ladi. Chunonchi, Yangi O‘zbekiston tadbirkorlikning zamonaviy integratsiyasi negizida katta muvaffaqiyatlar amalga oshirmoqda. Bizga iqtisodiy integratsiya kerak! Bu borada mulqot va raqobatga tayyor bo‘lish uchun esa nafaqat rahbarlar, balki tadbirkor va ishbilarmonlar, barcha bo‘g‘indagi menejerlar o‘z ustida tinimsiz ishlashi shart [4: 42]. Madaniyat va san‘at sohasining rivojlanishida kreativ tadbirkorlik yangicha soha, ilm va integratsiya hisoblanadi. Zamon bilan teng iqtisodiy bozor munosabatlariga javob berishda kreativ (ijodiy) tadbirkorlikning mohiyati juda katta nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Shu nuqtaiy nazardan biz kreativ tadbirkorlikning formatiyasiga qisqacha to‘qalib o‘tamiz. Ijodiy tadbirkorlik – bu biznesdagi nisbatan yangi tushuncha. Tor ma’noda ijodiy tadbirkorlik deganda madaniy va ijodiy sohalarida faoliyat yuritadigan korxonalar tushuniladi. Ushbu sohalar turli mamlakatlarda turli xil ta’riflarga ega, ammo asosiysi, ijodiy tadbirkorlik madaniy ijodga asoslangan va intellektual mulkdan foydalanadigan sohalarini o‘z ichiga oladi. Ijodiy tadbirkorlik dizayn va moda, arxitektura, audiovizual sektor (ijodiy ishlab chiqarish, radio eshittirish), nashriyot, ommaviy axborot vositalari, tasviriy san‘at, musiqa san‘ati, madaniy meros (muzeylar, kutubxonalar, arxivlar), reklama va kompyuter o‘yinlari (o‘yinlar, ilovalar)ni o‘z ichiga oladi. Kengroq kontekstda ijodiy tadbirkorlik madaniy ijodkorlik boshqa sohalar bilan bog‘liq holda o‘zaro manfaatli bo‘lgan ijodiy sohalar tutashdagi faoliyatni ham o‘z ichiga oladi. Masalan, madaniy turizm – madaniyat va ijodkorlik har doim sayyohlarning biron bir mamlakatga tashrif buyurishi uchun sabab bo‘ladi, biroq u boshqa bir qator sanoat